

УДК 636.4-082:591-5

**ОЦІНКА ВПЛИВУ ПАРАТИПОВИХ І ГЕНОТИПОВИХ ФАКТОРІВ
НА СТАТЕВУ ПОВЕДІНКУ І ПОКАЗНИКИ СПЕРМОПРОДУКЦІЇ
КНУРІВ-ПЛІДНИКІВ М'ЯСНИХ ПОРІД**

В.І.ІВАНОВ – д.с.-г.н., професор,
С.М.ТОРСЬКА – к.с.-г.н., доцент, Херсонський ДАУ

Водний моціон за силою емоційного і фізичного впливу на організм свиней суттєво відрізняється від моціону на спеціальних довірках та в механічних тренажерах і в літературі майже не знайшов висвітлення.

У зв'язку з цим на племстанції радгоспу-комбінату “Нивотрунівський” Апостолівського району Дніпропетровської області нами проведені дослідження з вивчення впливу паратипових і генотипових факторів на статеву поведінку і показники спермопродукції кнурів-плідників м'ясних порід.

З цією метою проводили моціон в тренажері для кнурів породи гемпшир і дюрк перед взяттям сперми на штучну вагіну протягом 180 днів.

Результати досліджень свідчать, що водний моціон суттєво вплинув на тривалість елементів статевої поведінки, сприяв вирівнюванню їх як в межах кожної породи, так і між окремими генотипами.

Цей факт має принципово важливе значення для промислових комплексів, які потребують “технологічних” тварин за всіма господарсько-корисними ознаками.

Встановлено, що водний моціон діє на кнурів вибірково залежно від генотипових і паратипових факторів.

У зв'язку з цим для стратегії і тактики застосування водного моціону на племстанціях важливо знати інформацію про ступінь впливу на показники статевої поведінки і спермопродукції генотипу, середовища та їх взаємодії (табл. 1)

Дані таблиці свідчать, що показники статевої поведінки в основному залежать від факторів навколишнього середовища. Наприклад, водний моціон найбільше вплинув на латентний період у дроків, а на статевий акт – у гемпширів.

На тривалість елементів статевої поведінки взаємодія генотип × середовище особливо не вплинула, хоча найкращою вона виявилась у кнурів породи гемпшир.

Таблиця 1 – Оцінка впливу паратипових та генотипових факторів на статеву поведінку кнурів-плідників м'ясних порід

Джерело мінливості	Порода		Латентний період		Передкапуляційний період		Статевий акт	
			%	F_{ϕ}	%	F_{ϕ}	%	F_{ϕ}
Середовище (С)	гемпшир дюрок		32,5	8,7	55,4	36,2	88,0	106,8
			62,1	1,67	67,0	36,7	73,0	51,5
Генотип (Г)	гемпшир дюрок		6,26	83,8	37,2	121,4	8,4	515,7
			8,78	1,32	4,84	12,7	15,8	559,0
Взаємодія генотип $\times$ середовище Г $\times$ С	гемпшир дюрок		20,9	0,60	100,2	0,92	0,90	0,84
			0,9	0,001	1,5	0,017	0,20	0,25
Ступінь впливу факторів	Організованих	гемпшир дюрок	32,7	8,76	61,1	39,9	85,1	102,4
		дюрок	60,3	35,3	67,1	35,3	70,9	52,5
	Випадкових	гемпшир дюрок	67,3	-	38,9	-	14,9	-
		дюрок	39,7	-	32,9	-	29,1	-

Аналогічна картина спостерігалась і у відношенні показників спермопродукції (табл. 2).

Таблиця 2 – Оцінка впливу паратипових та генотипових факторів на показники спермопродукції кнурів-плідників м'ясних порід

Джерело мінливості	Порода		Об'єм еякулята		Активність сперміїв		Концентрація сперміїв	
			%	F_{ϕ}	%	F_{ϕ}	%	F_{ϕ}
Середовище (С)	гемпшир дюрок		10,0	20,4	70,0	7,66	63,9	31,9
			59,8	26,7	9,37	56,2	51,6	1,05
Генотип (Г)	гемпшир дюрок		76,9	771,8	13,0	108,5	6,49	162,5
			8,53	638,8	80,0	240,2	22,6	23,3
Взаємодія генотип $\times$ середовище Г $\times$ С	гемпшир дюрок		48,0	0,51	0,30	0,12	1,5	0,007
			1,0	0,039	8,4	0,13	0,19	11,4
Ступінь впливу факторів	гемпшир дюрок	гемпшир дюрок	10,2	2,04	65,5	7,13	63,9	31,9
		дюрок	59,7	26,7	96,8	155,0	51,4	1,05
	гемпшир дюрок	гемпшир дюрок	89,8	-	34,5	-	36,1	-
		дюрок	40,3	-	3,2	-	48,6	-

Як видно з таблиці 2, водний моціон виявив більш суттєвий вплив на спермопродукцію, ніж генотип тварин.

За об'ємом еякулята найбільше водний моціон вплинув на дюроків, за активністю сперміїв – на гемпширів, а за концентрацією – на всіх.

Вплив генотипа на спермопродукцію найбільш виражений серед кнурів породи гемпшир (об'єм еякулята) і дюрок (активність сперміїв).

Взаємодія генотип^х середовище на якість спермопродукції суттєво не вплинула, але у гемпширів вона відмічалась як тенденція.

У цілому ж вплив організованих факторів на спермопродукцію кнурів суттєвий, що дає можливість управляти статевою поведінкою і спермопродукцією кнурів паратиповими і генотиповими умовами.

Література:

1. Левин К.Л. Физиология и патология воспроизводства свиней. – М.: Росагропром – издат, 1990.- 225с.
2. Иванов В.А. Повышение продуктивности свиней путем регуляции их двигательной активности в условиях промышленных комплексов: Автореф.дисс. докт. с.-х. наук – Краснодар, 1991.-45с.
3. Торська С.М. Підвищення продуктивності кнурів-плідників шляхом використання водного моціону: Дисерт. к. с.-г. н.- Херсон, 1999.- 137с.

УДК 636.22/28:611.77

**ПЛОЩА ТА МАСА ШКУРИ БУГАЙЦІВ ЧОРНО-РЯБОЇ ПОРОДИ
РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ**

**Г.П.КОТЕНДЖИ, В.В.ОБЛИВАНЦОВ, І.О.РУБЦОВ,
І.В.ЛЕВЧЕНКО – Сумський національний аграрний університет,
В.В.ГЛАЗУН – Приватна агрофірма “Колос”, Білопільський район, Сумська область**

Серед галузей тваринництва найбільше економічне значення має скотарство. Від нього отримують не тільки м'ясо, молоко, а й шкіряну сировину для легкої промисловості.

Є.Ф.Ліскун (1) писав, що значний інтерес представляє розвиток шкіри у молодняку, оскільки для вироблення підошвеної шкіри, в особливості для технічних цілей, треба спеціальну шкіряну сировину: вона повинна бути по масі не менше 25 кг, мати певну товщину і велику площу чепрака. Такі шкури можуть бути отримані від молодняку з живою масою не менше 400-450 кг.

Вплив на якість шкіряної сировини чинить міжпородне схрещування молочних та комбінованих порід.

Дослідження проводились в умовах приватної агрофірми “Колос” Білопільського району Сумської області. Для вивчення прижиттєвого визначення товщини і площі шкури були сформовані три